

Czwartek, 8 października 2015

P8_TA(2015)0349

Wnioski wyciągnięte z katastrofy spowodowanej wyciekami czerwonego szlamu pięć lat po wypadku na Węgrzech

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 8 października 2015 r. w sprawie wniosków wyciągniętych z katastrofy spowodowanej wyciekami czerwonego szlamu pięć lat po wypadku na Węgrzech (2015/2801(RSP))

(2017/C 349/09)

Parlament Europejski,

- uwzględniając zasady unijnej polityki ochrony środowiska zgodnie z art. 191 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności zasadę działania zapobiegawczego oraz zasadę „zanieczyszczający płaci”,
- uwzględniając Konwencję o ochronie środowiska morskiego i regionu przybrzeżnego Morza Śródziemnego (zwaną dalej „konwencją barcelońską”) oraz protokoły do niej,
- uwzględniając dyrektywę Rady 91/689/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie odpadów niebezpiecznych⁽¹⁾,
- uwzględniając decyzję Komisji 2000/532/WE z dnia 3 maja 2000 r. zastępującą decyzję 94/3/WE ustanawiającą wykaz odpadów zgodnie z art. 1 lit. a) dyrektywy Rady 75/442/EWG w sprawie odpadów oraz decyzję Rady 94/904/WE ustanawiającą wykaz odpadów niebezpiecznych zgodnie z art. 1 ust. 4 dyrektywy Rady 91/689/EWG w sprawie odpadów niebezpiecznych⁽²⁾ (europejski wykaz odpadów),
- uwzględniając decyzję Komisji 2014/955/UE z dnia 18 grudnia 2014 r. zmieniającą decyzję 2000/532/WE ustanawiającą wykaz odpadów zgodnie z dyrektywą 2008/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽³⁾,
- uwzględniając uzasadnioną opinię przekazaną przez Komisję Węgom w czerwcu 2015 r., wymagającą poprawy standardów ochrony środowiska na terenie innych składowisk czerwonego szlamu na Węgrzech⁽⁴⁾,
- uwzględniając dyrektywę 2006/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego oraz zmieniającą dyrektywę 2004/35/WE⁽⁵⁾ („dyrektywa ws. odpadów kopalnianych”),
- uwzględniając zalecenie 2001/331/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 kwietnia 2001 r., przewidujące minimalne kryteria kontroli w zakresie kontroli środowiskowych w państwach członkowskich⁽⁶⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 20 listopada 2008 r. w sprawie przeglądu zalecenia 2001/331/WE przewidującego minimalne kryteria kontroli w zakresie kontroli środowiskowych w państwach członkowskich⁽⁷⁾,
- uwzględniając decyzję nr 1386/2013/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r. „Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety”⁽⁸⁾ (siódmy program działań w zakresie środowiska),
- uwzględniając dyrektywę 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu⁽⁹⁾ („dyrektywa w sprawie odpowiedzialności za środowisko”),

⁽¹⁾ Dz.U. L 377 z 31.12.1991, s. 20.

⁽²⁾ Dz.U. L 226 z 6.9.2000, s. 3.

⁽³⁾ Dz.U. L 370 z 30.12.2014, s. 44.

⁽⁴⁾ Komisja Europejska – nota faktyczna Postępowania o naruszenie – czerwiec kluczowe decyzje; http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5162_en.htm

⁽⁵⁾ Dz.U. L 102 z 11.4.2006, s. 15.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 118 z 27.4.2001, s. 41.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 16 E z 22.1.2010, s. 67.

⁽⁸⁾ Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 171.

⁽⁹⁾ Dz.U. L 143 z 30.4.2004, s. 56.

Czwartek, 8 października 2015

- uwzględniając decyzję Komisji 2009/335/WE z dnia 20 kwietnia 2009 r. w sprawie technicznych wskazówek w celu ustanowienia gwarancji finansowej zgodnie z dyrektywą 2006/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego ⁽¹⁾,
 - uwzględniając studium wykonalności Komisji Europejskiej dotyczące koncepcji ogólnounijnego mechanizmu opartego na podziale ryzyka wystąpienia katastrofy przemysłowej ⁽²⁾,
 - uwzględniając sprawozdanie pt. „Wyzwania i przeszkody we wdrażaniu dyrektywy w sprawie odpowiedzialności za środowisko” (Sprawozdanie końcowe przygotowane dla Komisji Europejskiej – DG ds. Środowiska, 2013,
 - uwzględniając pytania do Rady i Komisji dotyczące wniosków wyciągniętych z katastrofy spowodowanej wyciekami czerwonego szlamu, pięć lat po wypadku na Węgrzech (O-000096/2015 – B8-0757/2015 i O-000097/2015 – B8-0758/2015),
 - uwzględniając art. 128 ust. 5 i art. 123 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że w dniu 4 października 2010 r. pęknięcie zbiornika na odpady na Węgrzech spowodowało wypłynięcie prawie miliona metrów sześciennych wysoce zasadowego czerwonego szlamu, który zalał kilka wsi, zabił 10 osób, ranił prawie 150 i zanieczyścił szerokie połacie ziemi, w tym cztery obszary Natura 2000;
- B. mając na uwadze, że zgodnie z dyrektywą Rady 91/689/EWG czerwony szlam w przedmiotowym zbiorniku na odpady zaliczał się do odpadów niebezpiecznych;
- C. mając na uwadze, że decyzja Komisji 2014/955/UE jasno pokazuje, że czerwony szlam, wobec braku dowodu przeciwnego, powinien zostać zaszeregowany do kategorii odpady niebezpieczne; mając na uwadze, że decyzja wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2015 r.;
- D. mając na uwadze, że istnieje ryzyko, iż w przeszłości czerwony szlam był błędnie sklasyfikowany jako odpad inny niż odpad niebezpieczny również w innych państwach członkowskich, co doprowadziło do wydawania błędnych zezwoleń;
- E. mając na uwadze, że zgodnie z dyrektywą ws. odpadów kopalnianych, która ustanawia wymogi bezpieczeństwa w gospodarowaniu odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego, między innymi w oparciu o najlepsze dostępne techniki, czerwony szlam jest odpadem przemysłu wydobywczego;
- F. mając na uwadze, że inne rodzaje działalności w przemyśle wydobywczym (np. stosowanie cyjanku przy wydobyciu złota) lub nieodpowiednia utylizacja niebezpiecznych odpadów w niektórych państwach członkowskich również powodują poważne problemy związane z zanieczyszczeniem środowiska;
- G. mając na uwadze, że zalecenie 2001/331/WE ma na celu zwiększenie zgodności i przyczynianie się do spójniejszego wdrażania i egzekwowania przepisów UE z zakresu ochrony środowiska;
- H. mając na uwadze, że w swojej rezolucji z dnia 20 listopada 2008 r. Parlament określił wdrażanie przepisów z zakresu ochrony środowiska w państwach członkowskich jako niepełne i niespójne oraz wezwał Komisję do przedstawienia przed końcem 2009 r. wniosku ustawodawczego dotyczącego kontroli środowiskowych;
- I. mając na uwadze, że siódmy program działań w zakresie środowiska przewiduje, że UE rozszerzy wymogi dotyczące kontroli i nadzoru na więcej przepisów z zakresu ochrony środowiska oraz dodatkowo rozwinie potencjał wsparcia dla kontroli na szczeblu UE;

⁽¹⁾ Dz.U. L 101 z 21.4.2009, s. 25.

⁽²⁾ Studium badające wykonalność utworzenia funduszu pokrywającego koszty odpowiedzialności za środowisko i strat powstałych w wyniku katastrof przemysłowych. Sprawozdanie końcowe. Komisja Europejska, DG ENV, 17 kwietnia 2013 r.; <http://ec.europa.eu/environment/archives/liability/eld/eldfund/pdf/Final%20report%20ELD%20Fund%20BIO%20for%20web2.pdf>

Czwartek, 8 października 2015

- J. mając na uwadze, że dyrektywa w sprawie odpowiedzialności za środowisko ma na celu ustanowienie ram odpowiedzialności za środowisko w oparciu o zasadę „zanieczyszczający płaci” oraz nakłada na państwa członkowskie obowiązek wspierania rozwoju instrumentów i rynków zabezpieczeń finansowych przez odpowiednie podmioty gospodarcze i finansowe; mając na uwadze, że art. 18 ust. 2 stanowi, że Komisja ma obowiązek przedłożyć Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie przed dniem 30 kwietnia 2014 r.; sprawozdanie to nie zostało jeszcze przedłożone;
- K. mając na uwadze, że w przygotowanym dla Komisji sprawozdanie z 2013 r. w sprawie wdrażania dyrektywy w sprawie odpowiedzialności za środowisko stwierdzono, że „w wyniku transpozycji dyrektywy w sprawie odpowiedzialności za środowisko do prawa krajowego państw członkowskich nie stworzono równych warunków działania, lecz powstał zlepek systemów odpowiedzialności służących zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawianiu w całej UE”;
- L. mając na uwadze, że w 2010 r. w reakcji na katastrofę spowodowaną wyciekami czerwonego szlamu Komisja oświadczyła, że ponownie się zastanowi nad wprowadzeniem zharmonizowanych obowiązkowych zabezpieczeń finansowych, nawet przed przeglądem dyrektywy w sprawie odpowiedzialności za środowisko, który miał się odbyć w 2014 r.;
1. zauważa, że katastrofa spowodowana wyciekami czerwonego szlamu w 2010 r. była największą katastrofą przemysłową na Węgrzech i pragnie uczcić pamięć ofiar z okazji 5. rocznicy tego tragicznego wydarzenia;
 2. zauważa szybką i skuteczną interwencję władz krajowych na etapie reagowania na kryzys oraz olbrzymie wysiłki podjęte przez społeczeństwo obywatelskie w czasie tej bezprecedensowej katastrofy;
 3. przypomina, że Węgry uruchomiły unijny mechanizm ochrony ludności i przyjęły europejski zespół ekspertów, których zadaniem było przygotowanie zaleceń, między innymi dotyczących tego, jak wypracować optymalne rozwiązania na rzecz likwidacji i łagodzenia szkód;
 4. zauważa, że katastrofa spowodowana wyciekami czerwonego szlamu może być powiązana z niedostatecznym wdrożeniem przepisów UE, brakami w inspekcjach, lukami w odnośnym prawodawstwie UE oraz działalnością operatora obiektu;
 5. wyraża zaniepokojenie tym, że w ciągu minionych pięciu lat najwyraźniej nie wyciągnięto żadnych wniosków, gdyż odnośne przepisy UE i międzynarodowe konwencje są nadal wdrażane niedostatecznie i nadal występują braki w inspekcjach, nie usunięto też prawie żadnej z luk w odnośnych przepisach UE;
 6. uważa dyrektywę ws. odpadów kopalnianych oraz europejski wykaz odpadów za obszary, które powinny budzić szczególne zaniepokojenie;
 7. jest zaniepokojony faktem, że podobne obiekty istnieją w innych państwach członkowskich; wzywa państwa członkowskie do dopilnowania, by zostały przeprowadzone odpowiednie kontrole;
 8. wzywa państwa członkowskie, w których znajdują się zbiorniki z czerwonym szlamem, aby sprawdziły, czy czerwony szlam został odpowiednio sklasyfikowany jako odpad niebezpieczny oraz jak najszybciej dokonały przeglądu wszelkich zezwoleń bazujących na złej klasyfikacji; wzywa Komisję, by zagwarantowała, że państwa członkowskie podejmą działania i złożą Komisji stosowne sprawozdania oraz wzywa Komisję, aby do końca 2016 r. opublikowała sprawozdanie z działań podjętych przez państwa członkowskie;
 9. uważa, że kluczowe znaczenia ma położenie większego nacisku na zapobieganie katastrofom, pamiętając, że podobne klęski ekologiczne miały również miejsce w innych państwach członkowskich;
 10. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zwiększenia wysiłków na rzecz zagwarantowania pełnego wdrożenia i właściwego stosowania wszystkich odnośnych przepisów UE oraz wszystkich odnośnych konwencji międzynarodowych, nie tylko w odniesieniu do produkcji aluminium i bezpiecznego dla środowiska postępowania z czerwonym szlamem, ale również bezpiecznego dla środowiska gospodarowania niebezpiecznymi odpadami ogólnie;

Czwartek, 8 październik 2015

11. podkreśla, że należy rygorystycznie stosować najlepsze dostępne techniki w gospodarowaniu odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego oraz wzywa do całkowitego przejścia do końca 2016 r. na stosowanie technologii składowania suchych odpadów surowcowych i jednocześnie dopilnowania, aby nie prowadziło to do zanieczyszczenia powietrza lub wody;
12. wzywa Komisję, by położyła większy nacisk na badania i rozwój w zakresie zapobiegania odpadom niebezpiecznym i przetwarzania ich;
13. wzywa Komisję, by opracowała wytyczne dla przeprowadzania testów warunków skrajnych w istniejących kopalniach z dużymi zbiornikami z czerwonym szlamem;
14. uważa, że skuteczne zapobieganie zanieczyszczeniom wymaga surowych zasad dotyczących kontroli środowiskowych i odpowiednich działań gwarantujących ich stosowanie;
15. wzywa państwa członkowskie do wzmocnienia ich krajowych organów ds. kontroli środowiskowych, by umożliwić im przeprowadzanie przejrzystych, regularnych i systematycznych kontroli obiektów przemysłowych, gwarantując między innymi ich niezależność, zapewniając odpowiednie środki i jasno określając obowiązki oraz zachęcając do ściślejszej współpracy i skoordynowanych działań;
16. wzywa Komisję i państwa członkowskie do lepszego nadzoru w oparciu o istniejące wiążące i niewiążące instrumenty, unikając jednocześnie niepotrzebnych obciążeń administracyjnych;
17. po raz kolejny wzywa Komisję, by wystąpiła z wnioskiem ustawodawczym dotyczącym kontroli środowiskowych, które nie nakładają żadnych dodatkowych obciążeń finansowych na przemysł;
18. wzywa Komisję, by rozszerzyła zakres obowiązujących kryteriów kontroli dla państw członkowskich, tak by objęły one większą część dorobku Unii z zakresu ochrony środowiska, oraz rozwinęła potencjał wsparcia dla kontroli środowiskowych na szczeblu UE;
19. wyraża zaniepokojenie, że znaczne różnice pomiędzy systemami odpowiedzialności w UE mogą osłabić wspólne standardy i narazić niektóre państwa członkowskie i regiony na większe ryzyko katastrof ekologicznych i ich konsekwencje finansowe;
20. wyraża ubolewanie, że Komisja nie przedłożyła jeszcze sprawozdania zgodnie z dyrektywą w sprawie odpowiedzialności za środowisko; wzywa Komisję, by uczyniła to do końca 2015 r.;
21. wzywa Komisję, aby zagwarantowała, w czasie trwającego przeglądu w sprawie odpowiedzialności za środowisko, że wniosek dotyczący przeglądu w pełni wdraża zasadę „zanieczyszczający płaci”;
22. wzywa Komisję, by zbadała, jak decyzja Komisji 2009/335/EWG była wdrażana w państwach członkowskich i czy pułapy ustalonych instrumentów zabezpieczeń finansowych są wystarczające; wzywa Komisję, by zaproponowała zharmonizowane obowiązkowe zabezpieczenia finansowe;
23. wzywa Komisję i państwa członkowskie, by zagwarantowały przejrzystość finansowych aspektów środków zaradczych w przypadku katastrof środowiskowych, w tym odszkodowań dla ofiar;
24. wzywa Komisję do sporządzenia wniosku ustawodawczego w sprawie dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska zgodnie z postanowieniami siódmego programu działań w zakresie środowiska; wzywa Komisję, by uczyniła to przed końcem 2016 r.;
25. podkreśla znaczenie włączania lokalnych władz, obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w proces decyzyjny dotyczący składowania odpadów niebezpiecznych i planowania środków zarządzania ryzykiem;

Czwartek, 8 października 2015

26. zwraca się do odpowiedzialnych organów, by regularnie informowały społeczeństwo o stanie zanieczyszczenia i możliwym wpływie na faunę i florę oraz na zdrowie lokalnej ludności;
 27. zwraca się do Komisji, by dalej opracowywała koncepcję ogólnounijnego mechanizmu opartego na podziale ryzyka wystąpienia katastrofy przemysłowej – z pełnym poszanowaniem zasady „zanieczyszczający płaci” – by pokrywać ewentualne koszty wykraczające poza wysoki poziom obowiązkowych zabezpieczeń finansowych;
 28. uważa, że taki specjalny unijny mechanizm oparty na podziale ryzyka wystąpienia katastrofy przemysłowej powinien obejmować również środki zaradcze odnoszące się do starych obciążeń dla środowiska, które nadal stanowią zagrożenie dla społeczeństwa, a ze względu na obowiązujące ramy prawne nie istnieje obiektywny podmiot obiektywnie odpowiedzialny, który mógłby pokryć koszty środków zaradczych;
 29. zwraca uwagę na znaczenie współpracy i solidarności na poziomie UE w przypadku katastrof środowiskowych i przemysłowych;
 30. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji, a także rządowi i parlamentom państw członkowskich.
-